

екфразису картин Матісса «Рожева оголена» та Караваджіо «Медуза» письменниця відтворила вікову та психологічну кризу жінки, її емоційну травму. Екфрастичні описи виконують низку функцій: психологічної характеристики героїв, композиційну, сюжетотвірну. Екфрастичні образи формують хронотоп перукарні, колористику інтер'єру; утворюють мистецькі та міфологічні паралелі до станів та ситуації персонажів новели.

Список використаних джерел:

1. Бочкарева Н.С. Критик как художник: К 80-летию со дня рождения А.С. Байетт // Женщины в литературе: авторы, героини, исследователи: коллективная монография / под ред. И.И. Буровой. – СПб.: ИД «Петрополис», 2017. – С. 205-212.
2. Геллер Л. Воскрешение понятия, или Слово об экфрасисе // Экфрасис в русской литературе: труды Лозаннского симпозиума / под ред. Л. Геллера. – М.: МИК, 2002. – С. 5-22.
3. Дичковская Н.С. Экфрастический дискурс // Чтение: рецепция и интерпретация: сборник научных статей в 2-х ч. ГрГУ; редколл.: Т.Е. Автухович и др., Гродно 2011 – Ч. 1. – С. 215-222.
4. Wyatt A. The Matisse Stories [Електронний ресурс] / Antonia Susan Wyatt. – 1993. – Режим доступу до ресурсу: https://royallib.com/read/Byatt_AS/the_matisse_stories.html#0.
5. Морозова Н. Г. Экфразис в русской прозе: монография. –Новосибирск: НГУЭУ, 2008. – 212 с.

Лінійчук Т.В.

*заступник директора з навчально-виховної роботи,
учитель зарубіжної літератури,
Ямницький ліцей
Івано-Франківської області*

МОТИВ ЛЮБОВІ ТА СМЕРТІ В РОМАНІ «ПРОВИНА ЗІРОК» ДЖОНА ГРІНА

Мотиви любові та смерті досить поширені в літературі ХХІ століття. Особливо сильними вони є в американському романі, на що неодноразово вказувала дослідниця сучасної літератури

Т. Кушнірова [2; 3]. Своєрідне втілення і реалізацію має цей мотив у творчості Джона Гріна, який свідомо пов'язує філософський сенс книги з конфліктом двох життєвих позицій, двох типів світорозуміння і світовідчуття, двох точок зору на життя, поетичний монтаж яких додає гостроти і напруженості роману.

Джон Грін – один з найпопулярніших американських письменників, який пише молодіжні романи (young adult literature), відеоблогер на YouTube. 2006 року став лауреатом премії Майкла Л. Принца за свій дебютний роман «У пошуках Аляски», а у січні 2012 року його черговий роман «Провина зірок» визнали найкращим бестселером за версією «Нью-Йорк Таймс». Грін також потрапив до списку 100 найвпливовіших людей світу 2014 року за версією журналу «Тайм». Згодом кожна його нова книга ставала подією, отримувала численні премії та хвалебні відгуки літературних критиків, користувалася широкою популярністю не тільки серед підлітків, для яких в першу чергу була написана, а й поза цільової аудиторії. Його твори активно обговорюються в Інтернеті, перекладені багатьма мовами. За романом «Провина зірок» відзнятий фільм.

Безумовно, найважливішим внеском Джона Гріна в суспільне життя є створене завдяки його зусиллям співтовариство Nerdfighteria, гаслом якого є фраза «Do not Forget To Be Awesome» («Не забувай бути крутим»). На даний момент воно об'єднує підлітків по всьому світу, які зустрічаються як онлайн, так і в реальному світі і не тільки знаходять своїх однодумців, а й виявляють велику соціальну активність, про що свідчить список створених ними проектів на офіційному сайті спільноти. Велике соціальне значення цієї субкультури визначається тим, що вона, так само як і творчість Джона Гріна, об'єднує підлітків, які часто зазнають труднощів з тим, щоб знайти собі друзів. Джон Грін активно займається соціально важливою діяльністю, з якою безпосередньо пов'язана ця книга. На згадку про Естер Ерл, яка померла від раку щитовидної залози у віці 16 років, Грін спільно з її батьками в 2010 р. заснував благодійний фонд «Ця зірка ніколи НЕ згасне». Його метою є фінансова допомога батькам, діти яких хворі на рак. Саме любов до Естер Ерл і її сім'ї багато в чому надихнула Джона Гріна до написання даного роману, в центрі якого –

смертельно хворі підлітки. Його назва обіграє і спростовує цитату з п'єси Уільяма Шекспіра «Юлій Цезар»: Чи не зірки, милий Брут, а самі ми винні в тому, що зробилися рабами [3, с. 219]. В даному випадку лише «зірки», тобто доля, злий рок, фатум є виною в тому, що відбувається з героями роману, провини самих підлітків в цьому немає.

Головні герої смертельно хворі: 16-річна Хейзел Грейс Ланкастер страждає від раку щитовидної залози IV стадії з метастазами в легенях, і її життя підтримує (вигадане) ліки «Фаланксіфор», а 17-річний Огастас Вотерс, з яким вона знайомиться на зборах групи підтримки для дітей з онкологією, втратив ногу через остеогенну саркому, але на момент зустрічі з Хейзел перебуває в ремісії. Їхній друг, Айзек, хворів на рідкісну форму раку, через яку йому був видалений одне око і скоро лікарі планували видалити і друге. Джон Грін назвав персонаж цим ім'ям не випадково: воно дано на честь біблійного Ісаака. Автор позбавив героя зору в силу існуючої літературної традиції, згідно з якою епічні історії розповідаються сліпими від Гомера до Мільтона, а Грін хотів створити саме «маленьку епічну історію про закоханих, написану на невеликому полотні і присвячену не політиці, війні, сімейному розладу, а саме хворобі» [1, с. 5]. Тут автор вперше веде розповідь від першої особи – головної героїні Хейзел, що дозволяє домогтися глибокого співпереживання, а також підкреслює епічний характер її любовної історії те, що вона переживе закінчення роману («в кінці зими мого сімнадцятого року» [1, с. 13]).

За своїм характером Хейзел близька до головних героїв інших творів Гріна: вона така ж розумна, саркастична і талановита та інтровертивна, як Майлз з його першого роману «У пошуках Аляски». Огастас так само схожий на Аляску – він загадковий, красивий, в силу обставин ще частіше, ніж Хейзел, говорить про смерть і все намагається робити витончено, багатозначно, замислюючись про метафоричне значення кожного свого вчинку. Так, він часто тримає в роті незапалену сигарету, адже «це ж метафора, розумієш: ти стискаєш зубами те, що тебе вбиває, але не даєш їй силу вбити тебе» [1, с. 20]. У Огастаса є улюблена фраза, яка використовується для характеристики свого життя і боротьби з хворобою, і цю фразу він формулює так, щоб здаватися сильнішим,

ніж є насправді: «Я на американських гірках, що йдуть тільки вгору, мій друг» [1, с. 26]. Його заповітна мрія і найважливіша риса його особистості – відчайдушне бажання залишити в світі пам'ять про себе, слід в історії. Ця жага посмертного існування знаходить відображення навіть в тому, як Огастас грає в комп'ютерні ігри – він завжди намагається загинути героїчно, рятуючи мирних жителів. З цією мрією пов'язана нав'язлива ідея забуття, на яку Хейзел має вельми раціональну точку зору: «Прийде час, коли не залишиться людей, які пам'ятають, що хто-небудь колись-то існував або що наш вид взагалі чогось досяг. І якщо неминучість людського забуття турбує тебе, я закликаю тебе не звертати на це уваги. Адже саме так чинять усі інші» [1, с. 31].

Хейзел і Огастас при першій зустрічі закохуються один в одного і одним з перших їх спільних дій стає обмін улюбленими книгами, що ще раз підкреслює, наскільки важливим для підлітків Джон Грін вважає читання. Юнакові подобається якийсь цикл фантастичних бойовиків. Літературна цінність даних творів, звичайно, дуже незначна, проте вони чудово характеризують особистість Огастаса: підсвідомо він мріє про нескінченні пригоди – і про те, щоб бути схожим на головного героя епопеї, якого, на відміну від нього, ніколи не наздожене смерть. Хейзел же ділиться з коханим головною книгою свого життя – «An Imperial Affliction» («Царська неміч») Петера Ван Гаутена. Даний своєрідний вигаданий твір стає каталізатором всіх наступних пригод героїв.

Центральні персонажі роману Джона Гріна – звичайні підлітки в незвичайних, драматичних, навіть трагічних обставинах, що зробили серйозний вплив як на ставлення до них юнаків і дівчат з боку інших людей, так і на глибину їх погляду на світ. Наприклад, Хейзел розуміє приреченість своїх відносин з людьми довкола і те, на що вона їх прирікає: «Я – граната, і в якийсь момент я вибухну, і я б хотіла мінімізувати число жертв, ясно? І я не можу бути звичайним підлітком, тому що я – граната» [1, с. 89].

Необхідно відзначити, що Джон Грін протягом роману неодноразово давав зрозуміти уважному читачеві, що чекає в майбутньому Огастаса, адже по всьому тексту були розкидані багатозначні натяки. Так, Хейзел говорить юнакові, що ніколи не зустрічалася з померлими; Огастас завжди першим кладе слухавку

телефону; перед від'їздом в Амстердам Огастас плаче з невідомої причини; будучи в аеропорті, він надовго кудись відлучається (мабуть, щоб прийняти ліки); і навіть фільм в літаку у нього увімкнувся раніше, ніж у Хейзел. Важливим символом стає пачка сигарет, якої герою мало б вистачити до вісімнадцятиріччя: нагадаємо, що він їх не курить, лише тримає в роті, проте вони чомусь все ж закінчуються. Ця обставина демонструє втрату влади над тим, що могло вбити його і є передвісником швидкої смерті. Уже перебуваючи в дуже важкому стані, Огастас вирішує допомогти Айзеку помститися його колишній дівчині Моніці, яка перестала спілкуватися з бойфрендом після того, як той осліп. Помста є типовим для творів Гріна, розіграш на межі дрібного хуліганства і стає одним з поворотних моментів у розвитку сюжету. Сцена, в якій хлопці закидають машину Моніки яйцями, важлива не тільки тому, що це один з моментів, коли вони відчайдушно намагаються вести себе як звичайні підлітки, а й тому, що саме тоді Хейзел сфотографувала Огастаса востаннє. Зрозуміло, що співчуття читача цілком на стороні хуліганів, а не їхньої жертви, і навіть вона сама відчуває певний сором, тому й дозволяє кпинитися далі.

У фінальній частині роману на перший план знову виходить тема смерті, пам'яті і страху забуття. Так, в музеї Анни Франк в книзі, що містить імена жертв Голокосту в Голландії, Хейзел виявила «чотири Арона Франка без музеїв, без пам'ятних знаків, без тих, хто сумує за ним» [1, с. 213] і присягнулася молитися за них. Бажання Огастаса залишитися в пам'яті нащадків загострилося настільки, що дівчина була готова зобразити непритомність, щоб він міг стати героєм, відчув себе особливим і щоб про нього написали в газетах. Вже після загибелі юнака вона знову звертається до теми пам'яті: «Насолоду спогадами у мене відняли, тому що згадувати було більше ні з ким. Здавалося, ніби втрата того, з ким ти ділиш спогади, означає втрату самих спогадів» [1, с. 262]. Варто зазначити, що перед смертю Хейзел стала називати Огастаса Гасом – так, як його називали батьки, – демонструючи тим самим його перетворення з загадкового героя, майже супермена в слабого, смертельно хворого юнака. Між цими іменами існувало принципова відмінність: «здивований і безневинний Гас проявлявся крізь майстра широких жестів, схильного до метафор Огастаса» [1, с. 148].

У прозовому філософуванні Джона Гріна переважає не утвердження смерті як трагічного і неподоланного кінця, що калічить внутрішній світ живого, і не активне заперечення смерті коханого, а прийняття таємниці – запитування про неї, інтуїтивний доторк до неї через художній образ.

Отже, Джон Грін художньо-філософськи порушує проблему зіткнення смерті і любові, створює оригінальну, філософськи і стилістично, трагічну історію любові; лірична героїня знаходить свій вихід із самотнього існування перед порогом, який розлучив з коханою людиною, цей вихід – вільний вибір у потаємних глибинах індивідуального людського буття.

Список використаних джерел:

1. Грін Джон Провина зірок / Джон Грін; Пер. з англ.. Віри Назаренко. – К.: Видавнича група КМ-БУКС, 2017. – 288 с.
2. Кушнірова Т.В. Мотив як літературознавча категорія: ознаки і типологія Збірник наукових праць / Т.В. Кушнірова // Вісник Полтавського державного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. – 2004. – Випуск 1 (34). – С. 3-11.
3. Шекспір У. Юлій Цезар / Шекспір У // Харків.: Фоліо, 2011. – С. 219-323.

Панарін С.О.

студент,

Науковий керівник: Селігей В.В.

кандидат філологічних наук, доцент,

Дніпровський національний університет

імені Олеся Гончара

АНАЛІЗ ШИ ЧЖАН ЮЙНЯН (張玉孃) «БАМБУКОВІ ПІСНІ. МІСЯЦЬ» (詠竹•月)

Чжан Юйнян (張玉孃, бл. 1250 – бл. 1277) – китайська поетеса династії Сун, чия творчість по сьогодні залишається вкрай малодослідженою як у світовому, так і в українському літературознавстві. Актуальність вивчення її творчості визначається